

Püspökök – hívek nélkül?

Egy svájci közvélemény-kutatás eredményei

Több szabadságot az egyházban! Ez a svájci katolikusok válasza arra a kérdésre, hogyan vezessék egyházukat, illetve mi módon vegyenek részt a hívők az egyház életében. A nyomasztó többség arra szavaz, hogy a következő pápának döntő iránymódosításokat kell végrehajtania II. János Pál magatartásával szemben. Ez mindenekelőtt a következő pontokat érinti: a papi nőtlenség, a nők jogai az egyházban, beleértve a pappá szentelést is, az elváltak újraházasodása, a püspökválasztás és az ökumené.

Ez a végeredménye annak a reprezentatív közvélemény-kutatásnak, amelyet a Herbert Haag Alapítvány az Egyház Szabadságáért megbízásából a GSF-Zürich kutatóintézet végzett el. 2004 májusának első felében 1002 interjút készítettek, s a kutatók érdeklődése nem csupán a katolikusokra irányult, hanem a német és francia Svájc egész lakosságára.

Mivel a pápaság a katolicizmus határain túl is fontos vallási intézmény, e hivatal gyakorlásának módja sok nem katolikust is érint. Az eredmények azt mutatják, hogy a vallási és felekezeti hovatartozástól függetlenül az összlakosság nagy többsége azt várja, hogy a következő pápa a mostaniétól markánsan eltérő profillal vezeti majd a katolikus egyházat. Sőt, az említett, katolikus egyházon belüli reformtételék támogatottsága a protestánsok körében határozottan nagyobb, mint a katolikusok között.

Az eredmények áttekintése

A jobb érthetőség kedvéért a következőkben csillaggal jelöltük meg azokat a számértékeket, amelyekben a támogató, „teljességgel egyetérték” és „inkább egyetérték” adatokat, ill. az elutasító, „inkább nem értek egyet” és „egyáltalán nem értek egyet” adatokat összevontuk.

Ha részletesebben értékeljük ki a katolikusok válaszait, akkor a következő eredményeket látjuk:

A katolikusok kereken 90%-a támogatta a következő tégeket:

- az eucharisztia ünneplése, ill. úrvacsora más keresztényekkel közösen (90%* 6%* ellenében),
- a papi nőtlenség önkéntessége (89% 6% ellenében),
- egyenlő jogokat a nőknek (87%* 10%* ellenében),
- megerősített ökumené (94%* 4%* ellenében).

A katolikusok három negyede követeli a pápától

- a nők papságának lehetőségét (76% 7% ellenében).

A katolikusok két harmada képviseli a következő követelményeket:

- az elváltak egyházi újraházasodása (70% 22% ellenében),
- a püspököket a helyi egyház válassza (65% 22% ellenében),
- megerősített párbeszéd a többi világvallással (65%* 31%* ellenében).

Az említett tétélekkel 50–90%-os többségben (az egyetlen kivétel itt a világvallásokkal folytatott párbeszéd: 46%) még azok a katolikusok is egyetértenek, akik szoros kapcsolatban érzik magukat egyházukkal, és minden vasárnap járnak templomba. Az átlagnál valamivel kevésbé határozottan értenek egyet azok a katolikusok, akik alacsonyabb képzettségűek, kisebb jövedelműek és 65 év fölöttiek.

A katolikus egyház elidegenedik közösségének magjától

A kutatóintézet vezetője, Peter Spichiger számára riasztóak a közvélemény-kutatás eredményei: „A katolikus egyház egyre inkább elidegenedik közösségének magjától. A hierarchia a hívők megkerülésével irányítja az egyház sorsát, és azt kockáztatja, hogy nemcsak szélességében, tehát számszerűen veszít, hanem mélységében, azaz hitelességében is. Feltűnő, hogy a katolikus egyház külső megjelenése csak fokozatilag különbözik belső képétől.”

A Herbert Haag Alapítvány tudatában van annak, hogy a hitbeli kérdések nem lehetnek demokrácia dolga. A közvélemény-kutatásban felvetett problémák azonban nem hitkérdések – ezért aztán az egyház történelme során eltérő válaszokat lehetett adni rájuk. Ily módon az egyháznak megvan a szabadsága ahhoz, hogy a jövőben másképp oldja meg ezeket a problémákat. Ennek a szabadságnak az érvényesítését pedig nem csupán az idők jelei parancsolják, hanem az alapvető bibliai követelmény is, amelyből az egyház ered. „A szabadságra Krisztus vezetett minket. Alljatok tehát szilárdan, és ne hagyjátok magatokat újra a szolgaság igájába hajtani!” – írja Pál apostol a galatáknak (5,1).

Felhívás a püspökökhöz

A német és francia Svájc eredményei világosan beszélnek. A Herbert Haag Alapítvány azonban abból indul ki, hogy Svájc nem különleges eset. Túlságosan is nyilvánvaló az elmaradt reformok feltorlódása, amit II. János Pál kormányzása a katolikus egyházra hagy örökségül. Döntő változások nélkül hosszú távon nem csupán az fog bekövetkezni, hogy a katolikus egyházon belüli többség nem követi többé a pápát, hanem az is, hogy a pápa mint a katolikus egyház képviselője már csak kevés külső támogatást kap majd.

A Herbert Haag Alapítvány kuratóriumának tagjaként mi, Hans Küng és Erwin Koller a közvélemény-kutatás eredményei alapján az alábbi felhívást intézzük a püspökökhöz: „Kérjük Önöket: Vegyék komolyan az egyház népének kívánalmait, különben hamarosan hívők nélküli püspökök lesznek. És beszéljenek nyíltan azokkal is, akik felelősek a következő pápa megválasztásáért.”

Hans Küng és Erwin Koller